

עקב (226)

לגיל שצריך ללכת, אביו ואמו מלמדים אותו ללכת. ואיך מלמדים? מוליכים אותו מעט ועוזבים אותו, והילד הולך קצת ונופל, ואחר כך עוד פעם מוליכים אותו מעט והילד הולך ונופל, וכן על זה הדרך, עד שלבסוף לאחר כל הנפילות לומד ללכת מעצמו ללא עזר הוריו. אדם שלא התנסה בזה, עמד מן הצד, וחושב לעצמו איך יתכן לעשות כך, הלא מתאכזרים על בניהם, מוליכים אותו מעט ועוזבים, והילד נופל על הארץ ומקבל מכות, לא פעם ולא פעמיים אלא חוזר הדבר כמה פעמים. ולא רק זה אלא עומדים ושמים בראותם את הילד מתמודד לבדו עד שנופל. אבל האמת שאין זה אכזריות אלא רחמנות, אם לא יתנו לו להתמודד לבד, לעולם לא ידע ללכת, וכל ילד חייב לעבור את הקושי הראשון, ואח"כ ילמד ללכת בעצמו. כך דרכו של הקב"ה: "פֶּאֶשֶׁר יִיָּסֵר אִישׁ אֶת בְּנוֹ ה' אֱלֹהֵיךָ מִיָּסָרָךְ", כשרוצה להעלות את האדם בדרגות גבוהות, מביא עליו יסורים, כלשון (המדרש תנחומא כי תצא): אמר רשב"י: צריך אדם להחזיק טובה להקב"ה בזמן שהיסורין באין עליו. למה? שהיסורין מושכין את האדם להקב"ה שנאמר: "כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את הבן ירצה" (משלי ג) אמר רשב"י אם מת לאדם בן לא יהא קורא תגר, שהבן מרצה אותו להקב"ה...לכך אמר דוד המלך: "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה", אם באו יסורים על האדם יעמוד בהן ויקבלון, למה? שאין סוף למתן שכרו?

ספר "אוצרות התורה"

יסוד גדול של אמונה והכרת הטוב יש בברכת המזון

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְכו' (ת. י)
במשנה ברורה (ס' קפה סק"א) מביא בשם ספר החינוך שהאדם הזהיר בברכת המזון, מזונותיו יהיו מצויים לו כל ימיו בכבוד. והביא שם עוד: כתב ב"ספר החסידים": מעשה באחד שמת ונתגלה בחלום לאחד מקרוביו, ואמר לו בכל יום דנין אותי על שלא הייתי מדקדק לברך כל הברכות בכונת הלב. וצריך ביאור, וכי מה יש באי כוונת הלב שהיא עבירה כל כך גדולה, יותר מכל העבירות? ברם יסוד גדול של אמונה והכרת הטוב טמון בברכת המזון בכוונה. כיצד? הגמרא (ברכות ג.): אומרת שמברכותיו של אדם ניכר הוא אם ת"ח אם לאו, רבי אומר 'ובטובו' הרי זה תלמיד חכם 'ומטובו' הרי זה בור. וברש"י: שממעט בתגמולין של מקום. כי 'מטובו' הוא רק חלק מן הטוב, וכאילו אומר שהקב"ה לא נתן לו את הכל. רואים מכאן עד כמה מחוייב להודות להקב"ה על הטובות שהוא גומל עימו, ואדם שאינו מברך בכוונה, מוכיח בכך שבלבו אינו מרגיש את הטובות הללו.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמָעוֹן אֶת הַמְּשָׁפָטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרָתָם וְעֲשִׂיתָם אֹתָם וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם. (י.יב)

פתח הכתוב בלשון רבים "תִּשְׁמָעוֹן...וְשִׁמְרָתָם וְעֲשִׂיתָם", וסיים בלשון יחיד "וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ...", מדוע? נראה לבאר על פי מה דאיתא בגמרא (כ.ב.): רבי יונתן רמי כתיב והיה מספר בני ישראל כחול הים, וכתיב אשר לא יספר, לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין עושין רצונו של מקום. ונראה בביאור הדבר, דכשאין עושין רצונו של מקום, שייך בהם מספר, אך כשעושים רצונו של מקום, הרי הם כאיש אחד בלב אחד ולא שייך בהם מספר. ועל פי זה יבואר לשון הכתוב, "וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמָעוֹן אֶת הַמְּשָׁפָטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרָתָם וְעֲשִׂיתָם אֹתָם", וממילא ייחשבו כאיש אחד, לפיכך "וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ וכו'...אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם".

ספר "המאור שכתורה"

היראה מה' אינה מותרת מקום לעוד פחד
לא תַּעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּקֶרְבְּךָ א-ל-גָּדוֹל וְנוֹרָא (י.כא)

בשעה שמבחין יהודי בגויים הרבים שסביבו עלולה להתגב ללבו תחושה של פחד עצום, כפי שאומר הכתוב (שם יז): "כִּי תֹאמַר בְּלִבְּךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָה אוֹכֵל לְהוֹרִישָׁם". אולם הקב"ה מצוה על האיש הישראלי שלא לפחד ולא לירא מהם, וזאת משום שה' אלוהיך בקרבך קל גדול ונורא. אדם שחושש מזריקה של רופא שנים, נאות בכל זאת לעבור אותה, משום שטיפול שורש ללא אותה זריקה מפחיד אותו עוד יותר, לפי המציאות הזאת כותב בעל חובות הלבבות: ששאלו חסיד במדבר האם אינו מפחד מן החיות הרעות סביבו, והוא השיב כי הפחד מפני ה' אינו מניח לו מקום לפחד מן הבריות, שכן פחד גדול בהרבה. ומבאר "ילקוט הגרשוני" בשם "טל אורות", שזו כוונת הפסוק שלפנינו: אדם השלם אינו מפחד מן הגויים. משום "כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּקֶרְבְּךָ א-ל-גָּדוֹל וְנוֹרָא" הקב"ה הוא נורא וממנו אנו אמורים לפחד יותר מכל, והפחד ממנו אמור להאפיל על כל פחד שקיים בעולם, והתוצאה הישירה היא "לא תַּעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם"

ספר "ומתוך האור"

מטרת היסורים

וְיַדְעָתָּ עִם לִבְּךָ כִּי פֶּאֶשֶׁר יִיָּסֵר אִישׁ אֶת בְּנוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ מִיָּסָרָךְ (ה.ח)
אחת ממטרות היסורים הבאים על האדם בעולם הזה, הוא, להעלותו בדרגה. והנה ידוע כאשר ילד קטן מגיע

פָּסַל לָךְ שְׁנֵי לִוְחֹת אֲבָנִים (י.א.)

עיקר עבודת השם של האדם מישראל הוא, שבשום פעולה לא יתכוון לעצמו אלא רק לשם שמים. ברם לא קלה היא לו לאדם שלא יתכוון לעצמו בה בשעה שגופו מפיק בכל זאת הנאה מן הפעולה, לפיכך עליו להשתדל על כל פנים שהכוונה הראשונה תהיה לשם שמים, ואילו הכוונה האנוכית אחרונה, בבחינת טפל. לגבי הלוחות נאמר: "פָּסַל לָךְ", ושם בדברה על עבודה זרה נאמר: "לא תעשה לך פסל" מלמד שאם "לך פסל", שה"לך" הוא ראשון הרי זה עבודה זרה.

ספר "מענינה של תורה" בשם "שפת אמת"

הכל תלוי בהתחלה

לְדַבֵּר בָּם (י.א. יט)

קטן המתחיל לדבר אביו מלמדו תורה, שיהא תחלת דיבורו בדברי תורה ואם כאילו קוברו (רש"י) צריך להבין, איך יתכן ביטוי כה חריף, 'כאילו קוברו', הרי יכול הוא לדבר איתו בדברי תורה, כשיגדל מעט, וכי לא מצינו כאלו שהתחילו בשלב מאוחר יותר? יש לומר: חז"ל באו להשמיענו שהכל תלוי בהתחלה, אם בהתחלה בשורשו ידבר אתו בדברי תורה לחנכו ביסוד לימוד התורה הוא מצמיח בו שרשים טובים ואם אינו מדבר איתו בדברי תורה, הרי הוא כאילו קוברו, משום שמניח לו לצמוח עם שרשים עקומים וממילא הוא מסכן את כל עתידו בחיים, לכן נחשב כאילו קוברו. כמוכן שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו יכול להצמיח בן אדם בכל גיל ובכל מצב, אך זה כבר סייעתא דשמיא מיוחדת, אולם את עולמו ברא בטבע שהכל הולך כפי השרשים.

ספר "לתתך עליון"

מוסר

מחלוקת ללא סיבה

שורשן של מחלוקות רבות נעוץ מזמן, ויכוח עניני, אינטרסים מנוגדים, יחס מנוכר, פגיעה, חילוקי דעות וכיוצא באלו. אלא, שלפעמים רבות, לאחר זמן יוצאים הדברים מכלל שליטה, והמחלוקת משתוללת כאש בשדה מבלי שתהיה לכך סיבה הגיונית. רמז לתופעה זו הביא ה"משן חכמה" מן הפסוקים: "ולא נשא אותם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו" (בראשית יג. ו). לכאורה יש כאן כפילות לשון: "לשבת יחדו", אלא שבתחילה היתה סיבה למחלוקת ביניהם, והיא "כי היה רכושם רב", אבל לבסוף לא יכלו לשבת יחדו ללא סיבה, שכך דרכה של מחלוקת שהיא מביאה פירוד ושנאה, גם ללא סיבה נראית לעין.

ספר "אדרבה תן בלבנו"

הלכה: הלכות מעשר כספים: אופן נתינת צדקה לעני

כתב הפסקים ותשובות (י"ד סי' רמ"ט דף שפג): **מתנה:** מותר לתת לעני מתנה ממעות המעשר, ואינו צריך להודיעו שהוא מעשר, כדי שתהא הנתינה בדרך כבוד.

אבל כשנותן לו מתנת ידידות וכדו' שהיה נותנה גם לולא מצות צדקה, אין לתת מתנה זו ממעות מעשר. **פריעת חוב:** מותר לפרוע את חובות העני ממעות מעשר, אפילו שלא בידיעת העני. אבל אם כבר הקדיש את המעות לצדקה אין לפרוע בהן חובות העני אלא בידיעתו. **לעשות לו מלאכה:** יכול לעשות לעני איזה מלאכה שהוא צריך לו בחנם, וינכה את שכר המלאכה מחשבון מעשרותיו.

ספר "פסקים ותשובות" יו"ד

פתגם: אהבה היא לא רק רגש, לקיומה יש להקדיש מחשבה, אוזן קשבת, לב מרגיש, רצון כנה ויד תומכת בכל מקרה.

ספר "שמחלה"

חקירה: חכמות חיצוניות

האיסור ללומדם דרך קבע הוא משום ביטול תורה, או כדי שלא לתת להן חשיבות כחשיבות התורה. (קובץ שיעורים מז. ד)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: קינה ומספר

מחבר אחד נכנס פעם אצל המלכים וביקש ממנו הסכמה לחיבורו, פירוש על הקינות לתשעה באב. עיין המבלבי"ם בחיבור ולא מצאו ראוי להסכמה, נענה ואמר: הסכמה על פירושך של הקינות לא אוכל לתת לך. ברם אוכל לתת לך קינה על פירושך.

ספר "חזר וחלק" חלק א' (דף צ)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זוירה, אברהם בן רבקה, אליהו בן תמר, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת בונה, רבקה בת ליה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח. יוסף בן מייכה. ז'אן דוד בן תרז אסתר. מוריס משה בן מרי מרים.

